

STORTINGET

Innst. 198 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:59 S (2024–2025) og Dokument 8:63 S (2024–2025)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om sterkere kontroll over strømeksporten og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal og Marius Arion Nilsen om å ta tilbake kontrollen i kraftpolitikken, og ivareta forsynings-sikkerheten og sikre lave og stabile priser

Til Stortinget

1. Bakgrunn Dokument 8:59 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen nedfelle et prinsippvedtak om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler hverken i offentlig eller privat regi.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at overføringskablene til Danmark (Skagerrak 1 og 2) ikke gis ny konsesjon.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at hybridkabler ikke tillates ved utbygging av havvind.
- Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Storbritannia (North Sea Link).

- Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Tyskland (NordLink).
- Stortinget ber regjeringen redusere utvekslingskapasiteten gjennom likestrømskablene ved høye strømpriser.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

2. Bakgrunn Dokument 8:63 S (2024–2025)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av EUs fjerde energimarkedspakke.
- Stortinget ber regjeringen stanse fornyelse eller utvidelse av mellomlandsforbindelsene Skagerrak 1 og 2.
- Stortinget ber regjeringen reforhandle kraftavtalene med Storbritannia og Tyskland vedrørende North Sea Link og NordLink for å oppnå redusert prissmitte til Norge. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene dersom man ikke oppnår dette.
- Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å omdisponere ressursene som arbeider med potensielle nye mellomlandsforbindelser til Danmark, til prosjekter for innenlandske nettutbygginger.
- Stortinget ber regjeringen snarest iverksette grep med formål om å sikre norsk nasjonal energiforsynings-sikkerhet og redusere prissmitte fra europeiske mellomlandsforbindelser.

6. Stortinget ber regjeringen iverksette dialog og vurdere reforhandlinger om kraftutveksling med motpartsland som har ført og fører en nasjonal energipolitikk som resulterer i ensidig kraftflyt som reduserer norsk forsyningsikkerhet og øker norske strømpriser via mellomlandsforbindelsene.
7. Stortinget ber regjeringen igangsette en kartlegging og analyse av landets store regulerbare vannmagasiner, hvor minimum fyllingsgrad i henhold til gitte datoer fastsettes – et såkalt eksportminimum.
8. Stortinget ber regjeringen utarbeide en styringsmekanisme hvor netto krafteksport over en gitt tidsperiode, eksempelvis 7–14 dager, stanses når magasin-fyllingsgraden er lavere enn eksportminimum. Balansert kraftutveksling eller import av kraft opererer som normalt over den gitte tidsperioden, mens netto krafteksport over den gitte tidsperioden, eksempelvis 7–14 dager, ikke muliggjøres når magasin-fyllingsgraden i tilknyttede vannmagasiner er lavere enn definert eksportminimum.
9. Stortinget ber regjeringen innføre modeller der det opprettes egne prispunkter på egnede mellomlandsforbindelser for å separere og avlaste det sørnorske kraftmarkedet for prissmitte fra det europeiske kraftmarkedet.
10. Stortinget ber regjeringen gi Statnett mandat og ressurser til å operere mellomlandsforbindelser via nye prispunkter, der formålene er å oppnå normale strømpriser i Norge (sett i historisk kontekst), ivareta høy forsyningsikkerhet i Norge og håndtere import og eksport av kraft.
11. Stortinget ber regjeringen kreve at vannkraftprodusenter med regulerbare vassdrag utarbeider en strategi for hvordan selskapet skal bidra til forsyningsikkerheten, med oppdatering hvert annet år, eller oppdatering hvis vesentlige endringer i kraftsystemet forekommer.
12. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en videreføring av dagens strømstøtteordning, men der denne forbedres slik at ingen husholdninger skal betale mer enn 50 øre/kWt, og den inkluderer fritidseiendom med et forbruk opptil 1 000 kWt per måned.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

3. Komiteens behandling

Komiteen besluttet å behandle Dokument 8:59 S (2024–2025) og Dokument 8:63 S (2024–2025) i én innstilling. Komiteen har i brev av 6. februar 2025 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av representantforslagene. Statsråd

Aaslands uttalelse til representantforslagene følger av vedlagte brev av 18. februar 2025. Komiteen inviterte til skriftlig høring i begge saker og mottok innen oppgitt frist hhv. tre innspill til Dokument 8:59 S (2024–2025) og fire innspill til Dokument 8:63 S (2024–2025). Sakens dokumenter inkludert høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

4. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Jan Tore Sanner, Michael Tetzschner, Bård Ludvig Thorheim og Ove Trellevik, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Lisa Marie Ness Klungland, Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Dokument 8:59 S (2024–2025) fra representantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om sterkere kontroll over strømeksporten. Bakgrunnen for representantforlaget er endringer i det norske kraftsystemet, med økt eksportkapasitet og ustabile og tidvis svært høye strømpriser, og det består av seks forslag. Komiteen viser videre til statsrådets svar 18. februar, med departementets vurdering av forslagene. Komiteen har også mottatt tre høringsvar fra henholdsvis Fornybar Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon (hvor også Fornybar Norge er medlem) og WWF Verdens naturfond.

Komiteen viser også til Dokument 8:63 S (2024–2025) fra representantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal og Marius Arion Nilsen om å ta tilbake kontrollen i kraftpolitikken, og ivareta forsyningsikkerheten og sikre lave og stabile priser. Bakgrunnen for forslaget er tettere tilknytning til det europeiske kraftmarkedet, ustabile og tidvis svært høye strømpriser, samt endringer i kraft- og klimapolitikken i Europa, og det består av tolv forslag. Komiteen viser videre til statsrådets svar 18. februar, med departementets vurdering av forslagene. Komiteen har også mottatt fire skriftlige innspill i saken fra henholdsvis Fornybar Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon (hvor Fornybar Norge er medlem), Naturvernforbundet og WWF Verdens naturfond.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Venstre vil påpeke at Norge har kontroll over kraftpolitikken. Alle beslutninger om avtaleverk, tilknytning eller utbygging er tillagt demokratisk kontroll, også gjennom energiloven og plan- og bygningsloven.

Flertallet understreker at det viktigste Stortinget og regjeringen kan bidra med for å sikre innbyggere og næringsliv lave og stabile strømpriser samtidig som forsynings sikkerheten ivaretas, er å legge til rette for at det bygges ut mer kraft og nett. Forslagene fremmet i Dokument 8:59 S (2024–2025) og Dokument 8:63 S (2024–2025) vil ikke bidra til dette.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at Norges kraftsystem i stor grad er bygget rundt vannkraft. Gjennom små og store vannkraftanlegg har man hatt god tilgang på miljøvennlig, rimelig og regulerbar kraft. I normale år har Norge hatt et til dels betydelig overskudd av kraft. Ulempen har vært at systemet er væravhengig, hvor man i perioder med lite nedbør og kaldt vær har hatt en viss underdekning av kraft. Dette løste man med kabelforbindelser til nordiske naboer.

Disse medlemmer viser til at Norges naboland, i motsetning til Norge, har en kombinasjon av termiske kraftverk, samt regulerbar vannkraft og uregulerbar fornybar energi. Det gjør at man har hatt en felles interesse gjennom å utveksle kraft mellom landene, og det har siden 1960-tallet vært et organisert system for kraftutveksling i Norden. Historisk har man hatt perioder med betydelig krafteksport og -import og betydelige utslag i strømpriser som har vært markant høyere og lavere enn «normalen». Til tross for dette kan man i stor grad beskrive at systemet med nordisk kraftutveksling i utgangspunktet har vært balansert, hvor land med ulik miks av kraftproduksjon samtidig har ført en ansvarlig energipolitikk, noe som har medført en grunnleggende sunn balanse i kraftsystemene.

Disse medlemmer mener at stadig flere europeiske land de siste årene har ført en uansvarlig energi- og klimapolitikk som har resultert i økte energikostnader og prissmitte til Norge gjennom utenlandskablene. Resultatet er dyrere strøm for norske husholdninger og svekket konkurransekraft for store deler av norsk næringsliv. Den europeiske termiske, regulerbare kraften er i stort monn faset ut, uten fullgod erstatning på plass eller planlagt. Nedlegging av alle kjernekraftverkene i Tyskland står igjen som det mest graverende eksempelet. Tyskland har ytterligere uttalte regjeringsmålsettinger om en kraftforsyning hvor 80 prosent av energien skal komme fra vind og sol i løpet av dette tiåret. Dette skjer til tross for at landet allerede har en svært høy kraftpris til forbrukere, og at en slik politikk vil medføre

enorme utfordringer og kostnader når den væravhengige kraften ikke leverer. Såkalt tysk «dunkelflaute», hvor vinden ikke blåser og solen ikke skinner, gir et enormt udekket kraftbehov, som får store prisringvirkninger på kabeltilknyttede land. Det fører til en vesentlig høyere andel uregulerbar kraft, gir økt risiko for store svingninger i kraftprisen fra høye priser til negative priser, vesentlig økte kostnader til balansering av nettet og økt prisnivå generelt.

Disse medlemmer viser til at dette regimeskiftet i flere av Norges naboland gjør at systemet for kraftutveksling får en annen innretning enn tidligere, og helt andre konsekvenser for den enkelte nasjon enn hva som ble skissert da utvekslingsavtaler og beslutninger om kabelbygging ble fattet.

Disse medlemmer viser til at hypotesen tidligere var at norsk kraftsektor kunne importere billig kraft fra kontinentet og selge dyr kraft tilbake, uten større effekter på innenlandske strømpriser. I større grad opplever man derimot at ubalansen og uforutsigbarheten i mange lands kraftsektor gir store utslag for norske kraftpriser og effekt- og kraftbalanse.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt mener det er en tydelig årsakssammenheng mellom innfasingen av de to siste utenlandskablene til Storbritannia og Tyskland og høyere kraftpriser i Norge. Disse medlemmer viser til at de høye prisene ofte forklares med at det er knapphet på gass og lav fyllingsgrad i vannmagasinene. Både gassfyllingsgraden og vannfyllingsgraden var høy i Europa i fjerde kvartal i 2024. På tross av dette er strømprisene vedvarende høyere enn historiske normalpriser. Nylige erfaringer hvor tysk «dunkelflaute» inntraff, har også resultert i strømpriser i Norge som oversteg 10 kr/kWh, selv med normale gass- og vannfyllingsgrader.

Disse medlemmer mener det ikke er Norges ansvar å beskytte europeiske land mot konsekvensene av deres egen feilslåtte og uansvarlige energi- og klimapolitikk.

Norsk næringslivs konkurransefortrinn med rikelig tilgang til rimelig kraft er i ferd med å utradere grunnet prissmitte fra mellomlandsforbindelser, og aller verst er situasjonen i prisregion NO2, som er tettest tilknyttet Europa.

For å sikre norsk forsynings sikkerhet og oppnå normalisering av priser må nettoeksport over en gitt tidsperiode begrenses når vannmagasinene har definert lave fyllingsgrad enn normalt for årstiden. Dette vil redusere eksponeringen overfor det alternative europeiske kraftmarkedet. Disse medlemmer foreslår derfor balansert kraftutveksling, hvor gjensidig krafteksport og kraftimport opererer som vanlig, også ved lav fyllingsgrad. Mens nettoeksport over en bestemt tidsperi-

ode, eksempelvis 7–14 dager, skal unngås når magasin-fyllingsgraden er lavere enn den definerte «normalen» for perioden.

Norges store regulerbare vannmagasiner bør derfor kartlegges og analyseres ut fra historiske data, med en definert minimumsfyllingsgrad for årets forskjellige pe-rioder satt for relevante vannmagasin.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at regjeringen enda ikke har innført egne tiltak for prisområde NO₂ som er særlig rammet av økte priser, og prisområdet straffes for sitt store kraftoverskudd med mye regulerbar vannkraft.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at flere av forslagene er problematiske på grunn av EØS-avtalen og frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Storbritannia. Disse medlemmer vil advare sterkt mot å sette disse avtalene i spill. Det vil ikke tjene norske interesser eller strømkundene.

Disse medlemmer vil også understreke at mellomlandsforbindelsene er viktige, blant annet for å ivareta forsyningsikkerhet. Spørsmålet om nye mellomlandsforbindelser, nye konsesjoner eller hybridkabler må vurderes etter grundige faglige utredninger som belyser fordeler og ulemper for det norske markedet på kort og lengre sikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil også vise til Arbeiderparti-regjeringens forslag om Norgespris som sikrer norske husholdninger fra svingninger i kraftmarkedet.

Disse medlemmer støtter videre statsrådets vurderinger, men vil samtidig påpeke at Arbeiderpartiet i utkast til nytt partiprogram har sagt nei til fornyelse av kraftkablene til Danmark.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til høringsinnspillet fra WWF Verdens Naturfond, og følgende avsnitt:

«WWF ser med stor bekymring at det er betydelig politisk støtte til forslag som ikke behandler kraft som en knapp ressurs, og at det nå foreslås en rekke tiltak fra flere partier som ikke prioriterer økt utbredelse av de minst konfliktfylte og natursmarte energiformene – som energisparing, energieffektivisering samt installasjon av solceller på tak, varmepumper, fjernvarme mv. – men heller motvirker dem.»

og:

«De ulike fastpris og maksprisløsningene som foreslås av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, FRP og Rødt vil fjerne insentivene til å spare strøm eller å investere i energismarte løsninger som energieffektiviseringstiltak, varmepumper, solceller på tak osv. Dette er også

den formen for energisparing og produksjon som er mest skånsom på naturen.»

Disse medlemmer slutter seg til WWFs vurdering.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Senterpartiet og Fremskrittspartiet foreslår en rekke viktige tiltak, som har vært diskutert hele denne stortingsperioden.

Dette medlem understreker at strømpriskrisen, som ikke skyldes mangel på kraft i Norge, har preget de siste fire årenes politiske diskusjoner sterkt.

Dette medlem viser til at dagen etter åpningen av det 166. storting den 11. oktober 2021 fremmet Rødt Representantforslag 3 S (2021–2022) om å bremse krafteksport, med tiltak mot den krisen som var i gang, med økende priser samtidig som vannmagasinene ble tappet ned for eksport fordi kraftselskapene ville tjene gode penger. Det ble også foreslått å utsette oppstarten av drift på kabelen North Sea Link til Storbritannia, som olje- og energiministre fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre sto bak. Samme dag foreslo Rødt i Representantforslag 11 S (2021–2022) å kutte i strømregninga til de med dårlig råd. Det var to måneder før regjeringen kom med en strømstøtteordning. I november 2021 foreslo dette medlem i Representantforslag 37 S (2021–2022) å oppdatere styringsavtalen til Enova, til å prioritere energieffektivisering, noe partiet Venstre i regjering hadde sørget for å prioritere bort. Det tok flere år før regjeringen fulgte dette opp. I desember 2021 foreslo dette medlem i Representantforslag 44 S (2021–2022) også å stanse veksten i nettleien, samt å tilbakebetale statens store strøminntekter i Representantforslag 49 S (2021–2022).

Dette medlem viser til at det ikke var før 11. desember 2021 at regjeringen lanserte sin strømstøtteordning, som innebar at husholdninger skulle dekke prisen opp til 70 øre selv, det dobbelte av gjennomsnittlig pris før strømpriskrisen. Så skulle staten dekke halvparten av prisen over dette. Ordningen var kun for husholdninger.

En måned senere, 11. januar 2022, fremmet dette medlem og andre representanter fra Rødt for første gang vårt forslag om en nasjonal makspris på 35 øre kWh for husholdninger, næringsliv og alle andre, med et topprissystem som gjør luksusforbruk dyrere, i Representantforslag 66 S (2021–2022).

Etter at energiministeren måtte holde en ekstraordinær redegjørelse for Stortinget om kraftsituasjonen i september 2022, og avbrøt Stortingets ferie for dette, fremmet Rødt og dette medlem forslag i Innst. 25 S (2022–2023) om å tette hull i strømstøtten, regulere krafteksport, reforhandle avtaler om kraftutveksling og sette en makspris på strøm. Forslagene ble avvist, blant annet av Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

I desember 2022 fremmet Rødt en rekke forslag om å ta tilbake den demokratiske kontrollen over kraften, i Representantforslag 78 S (2022–2023), forslag som har mange likheter med det Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer nå:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å frikoble norske strømpriser fra de europeiske gassprisene.»

«Stortinget ber regjeringen ta politisk kontroll over kraftflyten i utenlandskablene med strengere krav til miljø og forsyningsikkerhet som forutsetning for eksport, og reforhandle aktuelle avtaler for å oppnå dette om nødvendig.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for statlig styring av innenlands kraftomsetning, der staten forestår innenlands strømsalg og strømsalgsselskapene avvikles.»

«Stortinget ber regjeringen etablere et prissystem for strøm brukt i Norge, med en kostnadsbasert makspris for vanlig forbruk og en høyere pris for private husholdningers luksusforbruk.»

«Stortinget ber regjeringen endre Statnetts mandat i samsvar med en ny organisering av det norske kraftmarkedet.»

Dette medlem vil understreke at Fremskrittspartiet, Senterpartiet og alle andre partier sto sammen om å avvise forslagene.

I januar 2023 fremmet dette medlem og Rødt forslag om å stanse elektrifiseringen av Melkøya, eller i det minste få saken på Stortingets bord, i Representantforslag 90 S (2022–2023), og gjentok dette høsten 2023 i Representantforslag 21 S (2023–2024). Dette medlem fremmet også Representantforslag 102 S (2022–2023) om suverenitet i energipolitikken, med forslag om å reversere ACER-vedtaket fra 2018, legge ned veto mot fjerde energimarkedspakke og ta flere grep for å stanse overføringen av makt i energipolitikken til EU.

I mars 2023 fremmet dette medlem og andre representanter fra Rødt Representantforslag 169 S (2022–2023) om å prioritere hvem som får kraft, strengere. Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre stemte imot. De samme partiene stemte imot lignende forslag i behandlingen av Representantforslag 129 S (2023–2024) våren 2024. Dette medlem understreker at vi i dag ser resultatet av dette: Strøm går til datasentre for Tik Tok heller enn forsvarsbedrifter som Nammo.

Dette medlem viser til at da Stortinget samme vår behandlet Rødts Representantforslag 173 S (2022–2023) om å ikke bygge nye kabler til Danmark, var det kun Fremskrittspartiet som støttet forslaget.

Da Stortinget åpnet igjen i oktober 2023, fremmet Rødt og dette medlem representantforslag om tiltak mot strømpriskrisen, som fortsatt pågikk, i Representantforslag 3 S (2023–2024).

Forslag om bedre fastprisavtaler, som Arbeiderpartiet etter hvert skulle følge opp i 2025, ble nedstemt. Det ble også forslag om økt bruk av flaskehalsinntekter, som

Høyre senere skulle foreslå. Men dette medlem og Rødt fikk flertall i Innst. 163 S (2023–2024) for forslag om at:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvilke tiltak som raskt kan iverksettes for å hindre og avbøte en situasjon med store prisforskjeller mellom et prisområde og tilgrensende prisområder, herunder tiltak i strømmnettene, bruk av flaskehalsinntekter, innretning av prisområder og andre aktuelle og relevante tiltak.»

Våren 2024 fremmet dette medlem og Rødt igjen forslag om å legge ned veto mot EUs fjerde energimarkedspakke i Representantforslag 140 S (2023–2024), og behandlingen i utenriks- og forsvarskomiteen viste at det var tydelige uenigheter i Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen om spørsmålet.

I inneværende sesjon har Rødt og dette medlem fremmet forslag om å stanse nettleiesjokket, i Representantforslag 24 S (2024–2025). Senterpartiet i opposisjon støttet dessverre ikke forslaget i Innst. 125 S (2024–2025).

Dette medlem har også fremmet forslag om å stanse bygging av danmarkskabler, eller i det minste få saken til Stortinget, i Representantforslag 34 S (2024–2025). Regjeringspartiet Arbeiderpartiet ser ut til å ha alliert seg med Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne i denne saken.

Dette medlem setter pris på at det kommer en rekke gode forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet i Representantforslag 59 S (2024–2025) og Representantforslag 63 S (2024–2025), som ligner det Rødt har tatt til orde for i fire år.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i budsjettforhandlinger med daværende Solberg-regjering tok initiativ til Enovas støtteordning for energisparetiltak rettet mot husholdninger, som ble etablert i 2015. Dette Enova-tilskuddet rettet mot husholdninger har siden blitt videreført, utvidet og forsterket.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er enig i at Norge har god kontroll over kraftpolitikken. Dette sikres gjennom åpne og demokratiske beslutningsprosesser som søker å ivareta nasjonale interesser. Dette medlem mener imidlertid at denne regjeringen i utilstrekkelig grad har vært villig til å ta nødvendige strukturelle grep i energimarkedet, til tross for vedvarende utfordringer knyttet til høye og uforutsigbare strømpriser. Dette medlem viser til at de høye strømprisene rammer både husholdninger og næringsliv hardt og bidrar til uro og usikkerhet i befolkningen. På denne bakgrunn mener dette medlem at regjeringens strømstøtteordning ikke er solid nok i sin nåværende utforming. Dette medlem er videre kritisk til at regjeringen i liten grad har fulgt opp næringsli-

vet med løsninger som styrker konkurransekraften på tvers av de ulike regionene.

4.1 Utenlandskabler

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt mener kablene til Storbritannia og Tyskland, ved North Sea Link og NordLink ikke har fungert etter hensikten. Siden kablene ble operative har Norge eksportert enorme mengder kraft, med svært liten import i retur. Dette har norsk industri og norske husholdninger tatt regningen for. Disse medlemmer mener dermed det er klokt å inngå forhandlinger om avtalenes innretning med norske interesser i øyemed.

På nevnte bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse fornyelse eller utvidelse av mellomlandsforbindelsene Skagerrak 1 og 2.»

«Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å omdisponere ressursene som arbeider med potensielle nye mellomlandsforbindelser til Danmark, til prosjekter for innenlandske nettutbygginger.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at formålet med Norges energipolitikk skal være å gi det norske samfunnet nok fornybar kraft til nasjonal nærings- og samfunnsutvikling, gi norske bedrifter et konkurransefortrinn og sikre at lave og stabile strømpriser forblir et gode for norske husholdninger. Disse medlemmer mener derimot at en ytterligere utbygging av utenlandskabler vil kunne medføre negative konsekvenser for kraftpriser, forsyningsikkerhet og nasjonal kontroll over energipolitikken.

Disse medlemmer viser til at økt overføringskapasitet til Europa har medført at norske kraftpriser i sterkere grad påvirkes av forholdene i det europeiske kraftmarkedet. Særlig har utviklingen i det europeiske kraftmarkedet de siste ti årene gitt seg utslag i økte kraftpriser i Sør-Norge. Erfaringene med eksisterende utenlandskabler, spesielt etter åpningen av North Sea Link til Storbritannia og Nordlink til Tyskland, er at økt overføringskapasitet har bidratt til økte og ustabile strømpriser i Norge. Dette har svekket den historiske fordelene Norge har hatt med rimelig og stabil fornybar kraft.

Videre peker disse medlemmer på at flere utenlandskabler vil kunne svekke forsyningsikkerheten. Regulerbare vannkraftmagasin er selve ryggraden i norsk kraftforsyning og den viktigste pilaren for Norges energisikkerhet, der magasinkapasiteten sikrer fleksibel og fornybar strømproduksjon. Ettersom EUs energiforsyning legger opp til mer kraftutveksling, der strømmen skal flyte dit den er dyrest, risikerer Norge en eksportmotivert tapping av vannmagasinene. Den lave fyllings-

graden høsten 2021 og utover i 2022 skyldtes blant annet høy krafteksport, noe også Energikommisjonen påpeker i sin rapport (NOU 2023:3).

Disse medlemmer mener derfor at det er nødvendig å fastslå et tydelig prinsipp om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler. Dette vil sende et tydelig signal og gi klarhet og forutsigbarhet i norsk energipolitikk fremover.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedfelle et prinsippvedtak om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler hverken i offentlig eller privat regi.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at overføringskablene til Danmark (Skagerrak 1 og 2) ikke gis ny konsesjon.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at de økte strømprisene, som startet i 2021 og eskalerte i 2022, først skyldtes Russlands kutt i gassleveranser til Europa, deretter Russlands fullskala krig mot Ukraina og Europas påfølgende boikott av russisk gass. Disse medlemmer viser til at dette førte til rekordhøye gasspriser, noe som igjen drev opp strømprisene. Disse medlemmer viser til at et velfungerende kraftmarked, der land utveksler strøm med hverandre, bidrar til mer effektiv bruk av energi og et mer fleksibelt kraftsystem. Disse medlemmer viser videre til at redusert kraftutveksling med Europa ikke bare gjør kraftsystemet mindre fleksibelt, men også gjør det vanskeligere for Norge å dra nytte av strøm produsert i andre land. Disse medlemmer påpeker at mer utveksling vil redusere behovet for nye naturinngrep og kraftutbygging i verdifulle naturområder, mens mindre utveksling vil øke dette behovet.

Disse medlemmer viser videre til at Europa nå gjennomfører en omfattende grønn omstilling, der økt utbygging av fornybar energi reduserer avhengigheten av importert fossil energi og bidrar til lavere strømpriser. Ifølge Statnetts kortsiktige markedsanalyse for 2024–2029 bygges det ut så mye utslippsfri kraft i Europa at kraftprisene kan nærme seg null eller lavere i over 30 pst. av tiden i 2029. Disse medlemmer viser videre til at mellomlandsforbindelser er avgjørende for Norges forsyningsikkerhet. Kraftutveksling med våre naboland har vært en bærebjelke i norsk energiforsyning i flere tiår. Disse medlemmer understreker at Norge har et værbasert kraftsystem som i tørrår er avhengig av å importere strøm. Vi importerer ikke bare kraft fra Europa i tørrår, men året rundt, time for time for å dekke etterspørselen. Disse medlemmer viser

til at dette bidrar til billigere strøm i Norge. Å redusere mulighetene for kraftutveksling vil dermed gjøre kraftsystemet mer sårbart og bidra til å øke strømprisene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av Dokument 8:34 S (2024–2025) i Innst. 143 S (2024–2025), hvor Sosialistisk Venstreparti fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvise en eventuell søknad om ny kabel til erstatning for Skagerrak 1 og 2, med mindre konsekvensutredningen tydelig viser at kabelen ikke vil bidra til økte priser på kraft til næringslivet og husholdningene, slik den har gjort de senere år.»

4.2 Hybridkabler

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener utbyggingen av havvind må skje på en måte som først og fremst tjener norske forbrukere og næringsliv. Disse medlemmer er bekymret for at bruk av hybridkabler, som kobler norsk havvindproduksjon direkte til det europeiske kraftmarkedet, vil undergrave målet med havvindsatsingen om å gi folk og bedrifter store mengder rimelig kraft, som kan skape arbeidsplasser over hele landet. En løsning med hybridkabler vil føre til fordyrende nettløsninger og redusere de positive ringvirkningene fra havvind i Norge.

Videre peker disse medlemmer på at hybridkabler i praksis vil fungere som nye utenlandskabler og dermed knytte Norge enda tettere til det europeiske kraftmarkedet. En utbygging av havvind må bidra til lavere priser og økt forsyningsikkerhet i Norge, ikke til ytterligere krafteksport og økt sårbarhet for svingninger i det europeiske markedet.

Disse medlemmer viser til at Stortinget i behandlingen av Meld. St. 11 (2021–2022) (Tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020–2021) Energi til arbeid), jf. Innst. 446 S (2021–2022), fattet følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber om at regjeringen ved valg av nettløsning til havs som innebærer tilknytning til det norske kraftsystemet, skal anleggets tekniske utforming sikre nasjonale interesser, herunder forsyningsikkerhet og rimelige kraftpriser til husholdninger, industri og næringsliv.»

Dette oppnås ikke om kraften som produseres fra norsk havvind, sendes direkte til utlandet gjennom hybridkabler og der tilgjengelig overføringskapasitet i perioder med lite vind benyttes til krafteksport.

Disse medlemmer mener at det er nødvendig å følge opp dette vedtaket ved å slå tydelig fast at hybridkabler ikke skal tillates ved utbygging av havvind. Dette vil sikre at norskprodusert havvind først og fremst brukes til å styrke forsyningsikkerheten og holde strøm-

prisene nede for norske husholdninger og næringsliv, samt bevare nasjonal kontroll over våre energiresurser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at hybridkabler ikke tillates ved utbygging av havvind.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at hybridkabler ved utbygging av havvind kan være problematisk, så lenge ikke kabeloppsettet innrettes slik at eksportkapasiteten maksimalt er havvindparkens produksjon årlig. Dette vil kunne redusere muligheten for eksport av vannkraft, samtidig som hybridkabler vil bli mindre lønnsomme for utbygger. Både investeringsklimaet, markedet og kraftsystemene kan også ha endret seg innen det blir aktuelt å realisere en hybridkabel ifm. havvind, og det er uklokt å ta slike beslutninger uten tidsbegrensning.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at hybridkabler vil kunne sikre økt lønnsomhet i havvindprosjekter ved at kraften kan selges til flere markeder. Dette bidrar til mer forutsigbare inntekter og reduserer behovet for statlige subsidier. Hybridkabler kan dessuten styrke forsyningsikkerheten ved å gi bedre tilgang til fleksibel kraft.

4.3 Eksportkontroll og forsyningsikkerhet

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at de høye strømprisene de siste årene ikke skyldes mangel på kraftproduksjon i Norge, men en kombinasjon av utviklingen i, og tilknytningen til, kraftmarkedene rundt Norge. Den økende eksporten av strøm til EU og Storbritannia har medført import av høye strømpriser og større prisvariasjoner i et system som opprinnelig var skapt for balanse og stabilitet.

Disse medlemmer viser til at de to nyeste kablene (North Sea Link og NordLink) som ble satt i drift i 2021, økte Norges eksponering mot kraftmarkedene i EU og Storbritannia, og har økt norsk eksportkapasitet med 47 prosent. Dermed har Norge også blitt sterkt påvirket av energipolitiske beslutninger tatt i andre land. Dette har bidratt til å gi deler av landet langt høyere og mer volatile strømpriser enn det som tidligere har vært sett og forventet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig

Folkeparti mener hovedforutsetningen for norsk kraftpolitikk skal være å sikre norske husholdninger og norsk næringsliv tilgang på rikelig, ren og rimelig kraft. For å oppnå dette anser disse medlemmer det som nødvendig å ta grep for å redusere prissmitten fra Europa via kraftkablene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest iverksette grep med formål om å sikre norsk nasjonal energiforsynings-sikkerhet og redusere prissmitte fra europeiske mellomlandsforbindelser.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reforhandle kraftavtalene med Storbritannia og Tyskland vedrørende North Sea Link og NordLink for å oppnå redusert prissmitte til Norge. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene dersom man ikke oppnår dette.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en kartlegging og analyse av landets store regulerbare vannmagasiner, hvor minimum fyllingsgrad i henhold til gitte datoer fastsettes – et såkalt eksportminimum.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en styringsmekanisme hvor netto krafteksport over en gitt tidsperiode, eksempelvis 7–14 dager, stanses når magasinfyllingsgraden er lavere enn eksportminimum. Balansert kraftutveksling eller import av kraft opererer som normalt over den gitte tidsperioden, mens netto krafteksport over den gitte tidsperioden, eksempelvis 7–14 dager, ikke muliggjøres når magasinfyllingsgraden i tilknyttede vannmagasiner er lavere enn definert eksportminimum.»

«Stortinget ber regjeringen kreve at vannkraftprodusenter med regulerbare vassdrag utarbeider en strategi for hvordan selskapet skal bidra til forsyningssikkerheten, med oppdatering hvert annet år, eller oppdatering hvis vesentlige endringer i kraftsystemet forekommer.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er høyst nødvendig at Norge endrer praksis og regelverk rundt krafteksport. Det er behov for en reforhand-

ling av avtalene som regulerer forvaltningen av de store utenlandskablene. På denne måten kan en få på plass et system som ikke baserer seg på uregulert eksport uavhengig av innenlands faktorer som magasinfylling eller pris. Videre bør kapasiteten gjennom utenlandskablene reduseres når strømprisene overstiger bestemte nivåer for å begrense prissmitte, et grep som er omtalt i strømutvalgets rapport.

Disse medlemmer mener den aktuelle situasjonen krever at en får mer nasjonal kontroll over energiresursene. Det er avgjørende for å sikre utvikling og vekst i alle deler av landet og at norske energiresurser forvaltes i fellesskapets interesse. Det er viktig at Norges naturgitte ressurser også i fremtiden skal kunne være et konkurransefortrinn for norsk industri og at lav og stabil strømpris forblir et gode for folk. Disse medlemmer mener at nasjonal politisk styring over kraften skal være grunnlaget for den videre utviklingen i norsk energipolitikk.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Tyskland (NordLink).»

«Stortinget ber regjeringen redusere utvekslingskapasiteten gjennom likestrømskablene ved høye strømpriser.»

«Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Storbritannia (North Sea Link).»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at det å si nei til EUs «Ren energi-pakke», å ikke fornye Skagerrak 1 og 2, å innføre en makspris på strøm som inkluderer fritidseidendom, og å fatte prinsippvedtak om å ikke åpne for nye utenlandskabler, er det diametralt motsatte av den energipolitikken Norge og Europa trenger nå. Forslagsstillernes politikk vil føre til mindre energieffektivisering, mer naturnedbygging, økte klimagassutslipp, et dårligere forhold til Europa og økt sårbarhet overfor angrep og sabotasje mot det norske energisystemet.

Disse medlemmer viser til at energipolitikk og sikkerhetspolitikk henger tett sammen. I Ukraina bomber Putin systematisk Ukrainas energiforsyning, uten å lykkes med å sette energisystemet ut av spill. Årsakene til at det fremdeles er lys i vinduene i Kyiv, ble nylig undersøkt i rapporten «Redefining Energy Security in the Age of Electricity» (Eurelectric), som ble omtalt av Euro-power den 24. februar 2025. Det ukrainske energiselskapet DTEK, som står for 25 pst. av kraftproduksjonen i Ukraina, konkluderer i rapporten med at den stadig tettere integrasjonen med det europeiske kraftsystemet

har vært helt avgjørende for å opprettholde energiforsyningen under krigen:

«DTEK highlights that one of the key reasons the fight for light is still ongoing is thanks to the synchronisation of the EU and Ukrainian grid. This interconnection with the Bloc's abundant and diverse energy system provides indispensable flexibility to the Ukrainian system when generation is taken offline. (...) As Ukraine rebuilds the energy system after the war, they foresee expanding interconnection capacity with Europe even more.»

Disse medlemmer viser videre til kapitlet «Økt sabotasjetrussel fra Russland» i PSTs nasjonale truselvurdering for 2025, der det blant annet slås fast at

«norskeid energiinfrastruktur (...) også [kan] bli mål for sabotasje det kommende året.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, legge fram en sak for Stortinget om hvordan den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen påvirker norsk energiforsynings-sikkerhet. Saken bør inneholde en vurdering av om flere mellomlandsforbindelser kan bidra til å øke forsynings-sikkerheten.»

4.4 Strømpriser

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at Norges konkurransefor-trinn ved rikelig tilgang på ren og rimelig kraft er truet. Ved økt tilknytning til det dysfunksjonelle europeiske energimarkedet har norske forbrukere måttet betale dyrt for ustabile og høye strømpriser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre modeller der det opprettes egne prispunkter på egnede mellomlandsforbindelser for å separere og avlaste det sørnorske kraftmarkedet for prissmitte fra det europeiske kraftmarkedet.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi Statnett mandat og ressurser til å operere mellomlandsforbindelser via nye prispunkter, der formålene er å oppnå normale strøm-

priser i Norge (sett i historisk kontekst), ivareta høy forsynings-sikkerhet i Norge og håndtere import og eksport av kraft.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av at det skal være rimelige og forutsigbare priser for norske strømkunder. Disse medlemmer vil trekke frem viktigheten av forslaget om Norgespris samt strømtøtten, fastprisavtaler til næringslivet og utbygging av mer fornybar energi

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en videreføring av dagens strømtøtteordning, men der denne forbedres slik at ingen husholdninger skal betale mer enn 50 øre/kWh, og den inkluderer fritidseiendom med et forbruk opptil 1 000 kWh per måned.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at dagens strømtøtte, samt regjeringens foreslåtte Norgespris og Rødt/Fremskrittspartiets foreslåtte makspris, er grunnleggende urettferdig. De som bruker mest strøm – som stort sett er de med høyest inntekt – får i dag klart mest strømtøtte. Makspris og Norgespris har en enda mer urettferdig fordelingseffekt enn dagens strømtøtte, samtidig som ordningene vil gjøre det mindre lønnsomt å gjennomføre energisparingstiltak.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener at en strømtøtte som utbetales flatt til alle husstander, uavhengig av strømforbruk, vil være en langt bedre ordning enn både Norgespris, makspris og dagens strømtøtte. Dette medlem viser til Dokument 8:136 S (2024–2025), der representanter fra Miljøpartiet De Grønne foreslår en slik strømtøtte.

4.5 Fjerde energimarkedspakke

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt fremholder at europeisk konkurransekraft over lengre tid har blitt svekket som følge av EUs politikk. Disse medlemmer mener dette har en direkte sammenheng med den stadig økende reguleringsgraden i EU. Samtidig er det en usikker sikkerhetspolitisk tid der samhandling med Europa er viktig, men ikke på bekostning av norsk konkurransekraft og autonomi.

Samtidig blir reglene for implementerte direktiver og forordninger stadig strengere ved hver revisjon. Disse medlemmer peker på EUs nyeste versjon av fjerde energimarkedspakke, vedtatt i 2024, som et skremmende eksempel som kan vise seg svært inngripende i det norske samfunn.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av EUs fjerde energimarkedspakke.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen i en situasjon med stor ustabilitet i de europeiske kraftmarkedene ikke vil innføre markeds- og forbrukerdirektivene i «Ren energi-pakken». Dette gjelder også i neste stortingsperiode. Disse medlemmer deler statsrådets vurdering om at vi er i en situasjon med høye og ustabile kraftpriser i Europa, blant annet som følge av bortfallet av russiske energiforsyninger. Kraftsystemene i Europa har i tillegg gjennomgått store endringer med nedlegging av regulerbar kraftproduksjon og økt utbygging av væravhengig produksjon. Det europeiske kraftsystemet er derfor mer sårbart for endringer i værforhold, og for uforutsette hendelser som kan gi knapphet på kraft.

Disse medlemmer er svært positive til at regjeringen vil ta initiativ til et nordisk samarbeid der målet er å vurdere ulike tiltak for å redusere ekstreme strømprisutslag som følge av den nordeuropeiske kraftutvekslingen og ivareta det nordiske kraftsystemet.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne er av den klare oppfatning at det både i et miljøpolitisk, energipolitisk og sikkerhetspolitisk perspektiv vil være en fordel for Norge å knytte seg tettere til det europeiske energisystemet.

Disse medlemmer viser til at Norge har et stort etterslep på gjennomføring av EØS-rettsakter i norsk rett, og at de versjonene av fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet som regjeringen har varslet at den vil legge fram for Stortinget, allerede er erstattet av nyere direktiver i EU. Disse medlemmer mener regjeringen bør legge fram siste versjon av direktivene og forordningene i «Ren energi-pakken» for Stortinget.

Disse medlemmer viser til at det etter årets første møte i EØS-komiteen var 559 EØS-relevante rettsakter som ennå ikke var tatt inn i norsk rett. Disse medlemmer mener at etterslepet må reduseres.

Disse medlemmer beklager at regjeringen har varslet at den verken vil vurdere å bygge nye utenlandskabler eller innføre det regjeringen selv omtaler på sine nettsider som «EUs omstridte markedsregelverk» for energi. Disse medlemmer anser dette for å være risikabel politikk i en farlig tid for Europa.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram styringsforordningen (2018/1999) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram revidert fornybardirektiv (2023/2413) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram energieffektiviseringsdirektivet (2023/1791) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram revidert bygningsenergidirektiv (2024/1275) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram ACER-forordningen (2019/942) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram revidert elmarkedsdirektiv (2024/1711) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram elmarkedsforordningen (2019/943) for behandling i Stortinget.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forordning om beredskap i elektrisitetssektoren (2019/941) for behandling i Stortinget.»

Disse medlemmer viser til at det er avgjørende for Norges klima- og energipolitikk at hele «Ren energi-pakken» fra 2018/2019, inkludert de reviderte versjonene av rettsaktene, innlemmes i EØS-avtalen og implementeres så raskt som mulig. Disse medlemmer viser til at en fortsatt trenering av implementeringen vil medføre at Norge går glipp av viktige støtteordninger, forutsigbare rammevilkår for næringslivet og styrkede forbrukerrettigheter.

Disse medlemmer viser til at pakken blant annet består av styringsforordningen, som samordner energi- og klimapolitikken, både nasjonalt og i sammenheng med EUs mål og Parisavtalen. Forordningen stiller krav om utarbeidelse av nasjonale energi- og klimaplaner (NECPs), som oppdateres regelmessig og legger grunnlaget for helhetlig planlegging og oppfølging.

Disse medlemmer påpeker at klimastatus og -plan viser framdrift i klimapolitikken, hvordan planen fra i fjor (2024) har blitt forsterket, samt hvordan vi ligger an til å nå klimamålene. Den gir imidlertid ikke svar på hvordan vi skal sikre tilstrekkelig kraft for å gjennomføre utslippskuttene som er nødvendige for å nå klimamålene. Regjeringen påpeker selv i planen at vi ligger langt etter for å nå målene for ikke-kvotepliktig sektor, og Miljødirektoratet har i «Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2025» understreket at kraft er en viktig forutsetning for utslippsreduksjoner. Disse medlemmer mener at innlemmelse av styringsforordningen vil kunne bidra til å adressere disse utford-

ringene, ved at energi- og klimapolitikken sees i en helhetlig sammenheng og planlegges mer systematisk.

Disse medlemmer viser videre til at de resterende rettsaktene også er viktige for norsk energi- og klimapolitikk. Blant annet vil risikoberedskapsforordningen styrke forsyningssikkerheten gjennom sterkere beredskapssamarbeid med EU om forebygging og håndtering av kriser i kraftmarkedet. Elmarkedsdirektivet og -forordningen inneholder på sin side styrkede forbrukerrettigheter og bedre ressursutnyttelse av kraftmarkedet, mens ACER-forordningen sikrer en enhetlig og transparent regulering av kraftmarkedet.

5. Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest iverksette grep med formål om å sikre norsk nasjonal energiforsynings-sikkerhet og redusere prissmitte fra europeiske mellomlandsforbindelser.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innføre modeller der det opprettes egne prispunkter på egnede mellomlandsforbindelser for å separere og avlaste det sørnorske kraftmarkedet for prissmitte fra det europeiske kraftmarkedet.

Forslag fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gi Statnett mandat og ressurser til å operere mellomlandsforbindelser via nye prispunkter, der formålene er å oppnå normale strømpriser i Norge (sett i historisk kontekst), ivareta høy forsyningssikkerhet i Norge og håndtere import og eksport av kraft.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av EUs fjerde energimarkedspakke.

Forslag fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen reforhandle kraftavtalene med Storbritannia og Tyskland vedrørende North Sea Link og NordLink for å oppnå redusert prissmitte til Norge. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene dersom man ikke oppnår dette.

Forslag fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen stanse fornyelse eller utvidelse av mellomlandsforbindelsene Skagerrak 1 og 2.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å omdisponere ressursene som arbeider med potensielle nye mellomlandsforbindelser til Danmark, til prosjekter for innenlandske nettutbygginger.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen nedfelle et prinsippvedtak om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler hverken i offentlig eller privat regi.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen sørge for at hybridkabler ikke tillates ved utbygging av havvind.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Tyskland (NordLink).

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen redusere utvekslingskapasiteten gjennom likestrømskablene ved høye strømpriser.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll over eksporten via kraftkabelen til Storbritannia (North Sea Link).

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen sørge for at overføringskablene til Danmark (Skagerrak 1 og 2) ikke gis ny konsesjon.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen igangsette en kartlegging og analyse av landets store regulerbare vannmagasiner, hvor minimum fyllingsgrad i henhold til gitte datoer fastsettes – et såkalt eksportminimum.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen utarbeide en styringsmekanisme hvor netto krafteksport over en gitt tidsperiode, eksempelvis 7–14 dager, stanses når magasinifyllingsgra-

den er lavere enn eksportminimum. Balansert kraftutveksling eller import av kraft opererer som normalt over den gitte tidsperioden, mens netto krafteksport over den gitte tidsperioden, eksempelvis 7–14 dager, ikke muliggjøres når magasinutfyllingsgraden i tilknyttede vannmagasiner er lavere enn definert eksportminimum.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen kreve at vannkraftprodusenter med regulerbare vassdrag utarbeider en strategi for hvordan selskapet skal bidra til forsyningssikkerheten, med oppdatering hvert annet år, eller oppdatering hvis vesentlige endringer i kraftsystemet forekommer.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en videreføring av dagens strømstøtteordning, men der denne forbedres slik at ingen husholdninger skal betale mer enn 50 øre/kWt, og den inkluderer fritidseiendom med et forbruk opptil 1000 kWt per måned.

Forslag fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen legge fram styringsforordningen (2018/1999) for behandling i Stortinget.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen legge fram revidert fornybardirektiv (2023/2413) for behandling i Stortinget.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen legge fram energieffektiviseringsdirektivet (2023/1791) for behandling i Stortinget.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen legge fram revidert bygningsenergidirektiv (2024/1275) for behandling i Stortinget.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen legge fram ACER-forordningen (2019/942) for behandling i Stortinget.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen legge fram revidert elmarkedsdirektiv (2024/1711) for behandling i Stortinget.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen legge fram elmarkedsforordningen (2019/943) for behandling i Stortinget.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen legge fram forordning om beredskap i elektrisitetssektoren (2019/941) for behandling i Stortinget.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, legge fram en sak for Stortinget om hvordan den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen påvirker norsk energiforsyningssikkerhet. Saken bør inneholde en vurdering av om flere mellomlandsforbindelser kan bidra til å øke forsyningssikkerheten.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding II fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentene og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:59 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om sterkere kontroll over strømekSPORTEN – vedtas ikke

II

Dokument 8:63 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal og Marius Arion Nilsen om å ta tilbake kontrollen i kraftpolitikken, og ivareta forsyningssikkerheten og sikre lave og stabile priser – vedtas ikke

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 1. april 2025

Ingvild Kjerkol

leder

Sofie Marhaug

ordfører

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/2475-

18. februar 2025

Svar på representantforslag 59 S (2024-2025) - Om sterkere kontroll over strømeksporten

Jeg viser til brev av 6. februar 2025 fra Energi- og miljøkomiteén der det bes om uttalelse til representantforslag 59 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen om å nedfelle et prinsippvedtak om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler hverken i offentlig eller privat regi.*
 - 2. Stortinget ber regjeringen sørge for at overføringskablene til Danmark (Skagerrak 1 og 2) ikke gis ny konsesjon.*
 - 3. Stortinget ber regjeringen sørge for at hybridkabler ikke tillates ved utbygging av havvind.*
 - 4. Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll av eksporten via kraftkabelen til Storbritannia (North Sea Link).*
 - 5. Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll av eksporten via kraftkabelen til Tyskland (NordLink).*
 - 6. Stortinget ber regjeringen redusere utvekslingskapasiteten gjennom likestrømkablene ved høye strømpriser.*
-
- 1. Stortinget ber regjeringen om å nedfelle et prinsippvedtak om at det ikke åpnes for bygging av nye utenlandskabler hverken i offentlig eller privat regi.*

Som en del av strømpakken regjeringen la fram 31. januar slo vi fast at vi vil be Statnett om å ikke starte planleggingen av flere nye undersjøiske mellomlandsforbindelser fram til 2029. Dette skaper forutsigbarhet om regjeringens politikk, samtidig som vi må være åpne for at situasjonen i kraftsystemet i Norge og landene omkring oss kan se annerledes ut noen år fram i tid.

2. *Stortinget ber regjeringen sørge for at overføringskablene til Danmark (Skagerrak 1 og 2) ikke gis ny konsesjon.*

De to eldste kablene til Danmark ble satt i drift i 1976 og 1977, og nærmer seg den tekniske levetiden på om lag 50 år. De to kablene utgjør til sammen om lag 500 MW av en samlet utvekslingskapasitet mellom Norge og Danmark på 1700 MW.

Som en del av arbeidet med å avklare hva som skal skje med de to kablene har Statnett sendt melding til NVE. En melding er en tidlig varsling til samfunnet om mulige tiltak og behov for videre utredninger. En eventuell konsesjonssøknad vil komme etter at Statnett har gjennomført videre utredninger. Effekter av de ulike alternativene på kraftpris og utveksling er faktorer som vil inngå i disse utredningene.

Jeg mener det er viktig å få belyst de ulike sidene ved en eventuell reinvestering i Skagerrak 1 og 2 på skikkelig måte. Dette er også ryddig og forutsigbart overfor Danmark, og slik vi tradisjonelt har samarbeidet med vårt naboland.

Jeg merker meg at Statnett vektlegger at en eventuell reinvestering skal være til gjensidig nytte for Norge og Danmark. Det er hensyn som også er svært viktige for regjeringen. Statnett skal også vurdere nullalternativet der kablene ikke erstattes. Dersom vi mottar en eventuell konsesjonssøknad, vil hensynet til forsyningssikkerhet og effekter for kraftprisene for norsk næringsliv og husholdninger være en sentral del av vår vurdering.

3. *Stortinget ber regjeringen sørge for at hybridkabler ikke tillates ved utbygging av havvind.*

Flere av områdene som utredes for havvind er geografisk godt egnet for å knyttes til andre land. Energidepartementet har bedt Statnett om å utrede eventuelle hybride nettløsninger fra området Sørvest F.

I rapporten (*Nettutredning Sørvest F. Analyseunderlag for valg av nettkonsept ved utbygging av bunnfast havvind i Sørvest F*, Statnett, februar 2025) kommer det fram at kostnadsnivået for både nett og produksjon er høyt. Gitt dagens kostnadsnivå, vil en eventuell havvindutbygging i området være avhengig av betydelig statsstøtte uavhengig av hvilken nettløsning en legger opp til. Rapporten viser også at det er utfordrende å finne lønnsomhet i de ulike nettkonseptene.

En hybridkabel med økt kapasitet til kraftutveksling vil også kunne bidra til ytterligere å eksponere det norske kraftsystemet for effektutfordringene vi har sett i Tyskland og andre land på kontinentet. Regjeringen mener derfor at det ikke er tiden for å gå videre med planlegging av hybridkabler nå.

Regjeringen viderefører havvindsatsingen og arbeider for å lyse ut områder for flytende havvind så snart som mulig. Sørvest F vil ikke bli lyst ut i 2025. I november 2024 leverte NVE strategisk konsekvensutredning av 3 områder som er identifisert for havvind på norsk sokkel. Før sommeren leverer NVE strategisk konsekvensutredning av resterende 17 områder. Utredningene vil gi oss et godt grunnlag for å ta stilling til hvilke områder som bør åpnes og lyses ut fremover.

Regjeringen utelukker ikke at havvind med hybride løsninger kan bli aktuelt i fremtiden, men Statnett sitt arbeid med hybride løsninger og samarbeid med andre land må tilpasses til at det ikke er aktuelt å starte prosjektutvikling gitt slik situasjonen og kostnadsbildet er nå.

4 og 5. Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om sterkere kontroll av eksporten via kraftkabelen til Storbritannia (North Sea Link).

Kraftutvekslingen mellom Norge og utlandet er regulert av flere avtaleverk, fra EØS-avtalen og frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Storbritannia, til avtaler mellom Statnett og utenlandsk samarbeidspartner. Jeg mener vi som ansvarlig handelspartner og alliert ikke er tjent med å uten videre be om reforhandlinger av enkelte inngåtte avtaler på én del av energiområdet, samtidig som vi på andre deler argumenterer for stabilitet og forutsigbare rammer.

Avtalene slik de er utformet, gir ikke grunnlag for reforhandling med bakgrunn i ønske om lavere kraftpris i Norge. Energidepartementet kan heller ikke se at det foreligger noe regel- eller avtalebrudd i henhold til vilkårene gitt i konsesjon av Olje- og energidepartementet ved statsråd Tord Lien (Frp) i 2014. Videre vil ikke en reforhandling i seg selv nødvendigvis bidra til lavere strømpriser. Når dette er sagt, mener jeg det alltid er viktig å trekke på erfaringer og vurdere markedsutviklingen når nye avtaler skal inngås, eller vi kommer til tidspunkt der avtaler skal reforhandles.

6. Stortinget ber regjeringen redusere utvekslingskapasiteten gjennom likestrømkablene ved høye strømpriser.

Kraftutvekslingen mellom Norge og utlandet er regulert av flere avtaleverk, fra EØS-avtalen og frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Storbritannia, til avtaler mellom Statnett og utenlandsk samarbeidspartner. Avtalene legger til rette for fri krafthandel, uten hindringer mellom landene. EØS-avtalen artikkel 12 innebærer forbud mot å innføre kvantitative restriksjoner på eksport av strøm av prishensyn. En tilsvarende bestemmelse finnes i frihandelsavtalen art. 2.12 mellom Storbritannia og EØS-land.

Dersom Norge skulle innføre eksportrestriksjoner ved høye strømpriser vil det være et brudd på disse bestemmelsene. Vi vil kunne risikere mottiltak. Uansett mener jeg at vi som ansvarlig handelspartner og alliert ikke er tjent med å søke å bryte avtaler og forpliktelser overfor nære samarbeidspartnere.

Ikke minst kan det være i perioder med energiknapphet og høye priser det er viktig å kunne importere kraft over utenlandsforbindelsene våre.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke slutter seg til forslagene som fremmes.

Med hilsen

Terje Aasland

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/2475-

18. februar 2025

Svar på representantforslag 63 S (2024-2025) om å ta tilbake kontrollen i kraftpolitikken, og ivareta forsyningssikkerheten og sikre lave og stabile priser

Jeg viser til brev av 6. februar 2025 fra Energi- og miljøkomiteén der det bes om uttalelse til representantforslag 63 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal og Marius Arion Nilsen. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av EUs fjerde energimarkedspakke.*
- 2. Stortinget ber regjeringen stanse fornyelse eller utvidelse av mellomlandsforbindelsene Skagerak 1 og 2.*
- 3. Stortinget ber regjeringen reforhandle kraftavtalene med Storbritannia og Tyskland vedrørende North Sea Link og NordLink for å oppnå redusert prissmitte til Norge. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene dersom man ikke oppnår dette.*
- 4. Stortinget ber regjeringen instruere Statnett til å omdisponere ressursene som arbeider med potensielle nye mellomlandsforbindelser til Danmark til prosjekter for innenlandske nettutbygginger.*
- 5. Stortinget ber regjeringen snarest iverksette grep med formål om å sikre norsk nasjonal forsyningssikkerhet og redusere prissmitte fra europeiske mellomlandsforbindelser.*
- 6. Stortinget ber regjeringen iverksette dialog og vurdere reforhandlinger om kraftutveksling med motpartsland som har ført og fører en nasjonal energipolitikk som resulterer i ensidig kraftflyt som reduserer norsk forsyningssikkerhet og øker norske strømpriser via mellomlandsforbindelsene.*

7. *Stortinget ber regjeringen igangsette en kartlegging og analyse av landets store regulerbare vannmagasiner, hvor minimum fyllingsgrad i henhold til gitte datoer fastsettes – et såkalt eksportminimum.*
 8. *Stortinget ber regjeringen utarbeide en styringsmekanisme hvor netto krafteksport over en gitt tidsperiode, eksempelvis 7–14 dager, stanses når magasinutfyllingsgraden er lavere enn eksportminimum. Balansert kraftutveksling eller import av kraft opererer som normalt over den gitte tidsperioden, mens nettokrafteksport over den gitte tidsperioden, eksempelvis 7–14 dager, ikke muliggjøres når magasinutfyllingsgraden i tilknyttede vannmagasiner er lavere enn definert eksportminimum.*
 9. *Stortinget ber regjeringen innføre modeller der det opprettes egne prispunkter på egnede mellomlandsforbindelser for å separere og avlaste det sør-norske kraftmarkedet for prissmitte fra det europeiske kraftmarkedet.*
 10. *Stortinget ber regjeringen gi Statnett mandat og ressurser til å operere mellomlandsforbindelser via nye prispunkter, der formålene er å oppnå normale strømpriser i Norge (sett i historisk kontekst), ivareta høy forsyningssikkerhet i Norge og håndtere import og eksport av kraft.*
 11. *Stortinget ber regjeringen kreve at vannkraftprodusenter med regulerbare vassdrag utarbeider en strategi for hvordan selskapet skal bidra til forsyningssikkerheten, med oppdatering hvert annet år, eller oppdatering hvis vesentlige endringer i kraftsystemet forekommer.*
 12. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en videreføring av dagens strømstøtteordning, men der denne forbedres slik at ingen husholdninger skal betale mer enn 50 øre/kWh, og den inkluderer fritidseiendom med et forbruk opptil 1000 kWh per måned.*
1. *Stortinget ber regjeringen stanse implementeringen av EUs fjerde energimarkedspakke.*

Forslaget dreier seg om rettsaktene i «ren energi-pakken» fra 2018. Denne pakken består av til sammen åtte direktiver og forordninger. Det som kan kalles fjerde energimarkedspakke er en del av «ren energi»-pakken, og består av elmarkedsdirektivet, elektrisitetsforordningen og ACER-forordningen. Disse EU-reglene er EØS-relevante. Regjeringen har slått fast at det ikke skal legges ned et såkalt veto mot disse. Men som varslet 31. januar, vil ikke regjeringen i en situasjon med stor ustabilitet i de europeiske kraftmarkedene innføre markedsregelverket i Ren energi-pakken. Dette gjelder også i neste stortingsperiode.

Vi er i en situasjon med høye og ustabile kraftpriser i Europa, blant annet som følge av bortfallet av russiske energiforsyninger. Kraftsystemene i Europa har i tillegg gjennomgått store endringer med nedlegging av regulerbar kraftproduksjon og økt utbygging av væravhengig produksjon. Det europeiske kraftsystemet er derfor mer sårbart for endringer i værforhold, og for uforutsette hendelser som kan gi knapphet på kraft. Vi er kjent med at det pågår arbeid for å følge opp disse utfordringene, både på EU-nivå og i EUs medlemsland. Før vi knytter oss tettere til EUs kraftmarked vil regjeringen vurdere følgene av EUs arbeid for å bedre konkurransekraften og legge til rette for lavere og mer stabile energipriser.

De nordiske landene har i mange år hatt et godt samarbeid på elmarkedsområdet og har sammen utviklet et velfungerende kraftmarked. Regjeringen vil ta initiativ til et nordisk samarbeid der målet er å vurdere ulike tiltak for å redusere ekstreme strømprisutslag som følge av den nordeuropeiske kraftutvekslingen og ivareta det nordiske kraftsystemet.

2. Stortinget ber regjeringen stanse fornyelse eller utvidelse av mellomlandsforbindelsene Skagerak 1 og 2.

4. Stortinget ber regjeringen instruere Statnett til å omdisponere ressursene som arbeider med potensielle nye mellomlandsforbindelser til Danmark til prosjekter for innenlandske nettutbygginger.

De to eldste kablene til Danmark ble satt i drift i 1976 og 1977, og nærmer seg den tekniske levetiden på om lag 50 år. De to kablene utgjør til sammen om lag 500 MW av en samlet utvekslingskapasitet mellom Norge og Danmark på 1700 MW.

Som en del av arbeidet med å avklare hva som skal skje med de to kablene har Statnett sendt melding til NVE. En melding er en tidlig varsling til samfunnet om mulige tiltak og behov for videre utredninger. En eventuell konsesjonssøknad vil komme etter at Statnett har gjennomført videre utredninger. Effekter av de ulike alternativene på kraftpris og utveksling er faktorer som vil inngå i disse utredningene.

Jeg mener det er viktig å få belyst de ulike sidene ved en eventuell reinvestering i Skagerrak 1 og 2 på skikkelig måte. Dette er også ryddig og forutsigbart overfor Danmark, og slik vi tradisjonelt har samarbeidet med vårt naboland.

Jeg merker meg at Statnett vektlegger at en eventuell reinvestering skal være til gjensidig nytte for Norge og Danmark. Det er hensyn som også er svært viktige for regjeringen. Statnett skal også vurdere nullalternativet der kablene ikke erstattes. Dersom vi mottar en eventuell konsesjonssøknad, vil hensynet til forsyningssikkerhet og effekter for kraftprisene for norsk næringsliv og husholdninger være en sentral del av vår vurdering.

5. Stortinget ber regjeringen snarest iverksette grep med formål om å sikre norsk nasjonal forsyningssikkerhet og redusere prissmitte fra europeiske mellomlandsforbindelser.

Regjeringen har som mål å sikre rikelig og rimelig tilgang på kraft for norske bedrifter og husholdninger. Vi legger videre vekt på at kraftutveksling med andre land skal være til nytte for Norge og bidra til å sikre forsyningssikkerheten.

Det norske kraftsystemet har i over 50 år vært tilknyttet landene omkring oss. Dette har gitt bedre forsyningssikkerhet i år med lav fyllingsgrad i vannkraftmagasinene, og handelen har gitt oss store inntekter. Samtidig betyr tilknytningen til energisystemene i våre europeiske naboland at vi blir påvirket av forholdene der. Dette har blitt mer synlig i lys av den energikrisen Europa har opplevd etter Russlands angrep på Ukraina.

Gjennom styringsmekanismen for kraftforsyningsikkerhet har regjeringen tydeliggjort at det av hensyn til forsyningsikkerheten kan fastsettes begrensninger på utenlandsforbindelsene i situasjoner der det er reell fare for knapphet på energi. Se også mine kommentarer til forslag 7, 8 og 11.

Regjeringen er opptatt av å gi folk og bedrifter større trygghet i møte med økte og svingende strømpriser. Regjeringen vil derfor foreslå å innføre en Norgespris, der husholdninger og fritidsboliger skal få tilbud om strøm til en fast pris på 40 øre per kilowatttime, eksklusiv merverdiavgift.

Vi har også varslet at vi vil foreslå å redusere merverdiavgift på nettleien fra 1. juli. Dette betyr lavere kostnader for husholdninger i hele landet – særlig i perioder med høyt strømforbruk.

Fra før har regjeringen innført en ordning der vi bruker flaskehalsinntekter for å holde nettleien nede i områder med høy strømpris. Dette har kommet nettkundene til gode gjennom lavere nettleie.

Vi har også fått på plass fastprisavtaler for næringslivet. Over 1000 bedrifter har inngått fastprisavtaler. I januar kunne man inngå fastprisavtale i NO2 på ned mot 62 øre per kWt. Vi har gjort ordningen permanent, slik at bedriftene har gode sikringsmuligheter fremover.

For å trygge Norges behov for tilstrekkelig og rimelig kraft framover, er løsningen først og fremst å få på plass mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering. Dette arbeidet er regjeringen godt i gang med.

3. Stortinget ber regjeringen reforhandle kraftavtalene med Storbritannia og Tyskland vedrørende North Sea Link og NordLink for å oppnå redusert prissmitte til Norge. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene dersom man ikke oppnår dette.

6. Stortinget ber regjeringen iverksette dialog og vurdere reforhandlinger om kraftutveksling med motpartsland som har ført og fører en nasjonal energipolitikk som resulterer i ensidig kraftflyt som reduserer norsk forsyningsikkerhet og øker norske strømpriser via mellomlandsforbindelsene.

Kraftutvekslingen mellom Norge og utlandet er regulert av flere avtaleverk, fra EØS-avtalen og frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Storbritannia, til avtaler mellom Statnett og utenlandsk samarbeidspartner. Jeg mener vi som ansvarlig handelspartner og alliert ikke er tjent med å uten videre be om reforhandlinger av enkelte inngåtte avtaler på én del av energiområdet, samtidig som vi på andre deler argumenterer for stabilitet og forutsigbare rammer.

Avtalene slik de er utformet, gir ikke grunnlag for reforhandling med bakgrunn i ønske om lavere kraftpris i Norge. Energidepartementet kan heller ikke se at det foreligger noe regel- eller avtalebrudd i henhold til vilkårene gitt i konsesjon av Olje- og energidepartementet ved

statsråd Tord Lien (Frp) i 2014. Videre vil ikke en reforhandling i seg selv nødvendigvis bidra til lavere strømpriser. Når dette er sagt, mener jeg det alltid er viktig å trekke på erfaringer og vurdere markedsutviklingen når nye avtaler skal inngås, eller vi kommer til tidspunkt der avtaler skal reforhandles.

7. Stortinget ber regjeringen igangsette en kartlegging og analyse av landets store regulerbare vannmagasiner, hvor minimum fyllingsgrad i henhold til gitte datoer fastsettes – et såkalt eksportminimum.

8. Stortinget ber regjeringen utarbeide en styringsmekanisme hvor netto krafteksport over en gitt tidsperiode, eksempelvis 7–14 dager, stanses når magasinfyllingsgraden er lavere enn eksportminimum. Balansert kraftutveksling eller import av kraft opererer som normalt over den gitte tidsperioden, mens nettokrafteksport over den gitte tidsperioden, eksempelvis 7–14 dager, ikke muliggjøres når magasinfyllingsgraden i tilknyttede vannmagasiner er lavere enn definert eksportminimum.

11. Stortinget ber regjeringen kreve at vannkraftprodusenter med regulerbare vassdrag utarbeider en strategi for hvordan selskapet skal bidra til forsyningssikkerheten, med oppdatering hvert annet år, eller oppdatering hvis vesentlige endringer i kraftsystemet forekommer.

Situasjonen i norske kraftmagasiner vil variere over tid, mellom områder og i ulike typer magasiner, og spørsmålet om hva som må anses å være en for lav magasinfylling på ulike tider av året vil være situasjonsavhengig. Norge har over 1400 regulerte vannmagasiner med ulike egenskaper. Faste regler for magasinfyllingen er derfor ikke et hensiktsmessig tiltak for å ivareta forsyningssikkerheten. Det vil også gi en mindre effektiv utnyttelse av vannressursene og dermed økt kraftpris, i tillegg til økt risiko for overløp og flom.

Et minstekrav for magasinfyllingen har vært foreslått og utredet flere ganger tidligere i forbindelse med ulike typer situasjoner i kraftmarkedet. Formålet med tiltaket er å redusere risiko for en anstrengt kraftsituasjon, og å unngå rasjonering. I forbindelse med oppfølgingen av kraftsituasjonen i årene 2021-2022 vurderte regjeringen flere tiltak, blant annet minstekrav til magasinfylling og krav til magasinfylling og eksportrestriksjoner. Regjeringens gjennomgang av tiltakene er omtalt i Prop. 1 S (2022-2023).

Vannkraftprodusentenes magasinindisponering sammenfaller normalt med den samfunnsmessig mest optimale bruken av vannkraftressursene over året og mellom år. Samtidig disponeres magasinene ut fra usikre forventninger om fremtiden. En større usikkerhet i energimarkedene rundt oss, og en rask omstilling av energisystemene i Europa vil også kunne påvirke Norge. Et viktig tiltak for å møte større usikkerhet i kraftmarkedene i årene som kommer vil være å sikre at det holdes tilstrekkelige kraftreserver til å møte uventede situasjoner. På bakgrunn av vurderingen av tiltak la regjeringen i Prop. 33 L (2023-2024) fram forslag til endringer i vassdragsreguleringsloven og energiloven, med formål om var å etablere virkemidler som samlet skal bidra til å styrke forsyningssikkerheten i perioder med økt usikkerhet i det norske kraftsystemet og i energimarkedene rundt oss (styringsmekanisme). Styringsmekanismen lovfester produsentenes ansvar for å bidra til forsyningssikkerheten for kraft, og innebærer at det stilles større krav til produsentene i

situasjoner der det er utsikter til at magasinfyllingen kan nå lave nivåer. Styringsmekanismen inneholdt også krav om at produsentene skal utarbeide strategier for å ivareta forsyningssikkerheten og adgang for energimyndighetenes til å føre tilsyn og kontroll med disse, herunder sanksjoner. Styringsmekanismen bygger på en trinnvis tilnærming, der sterkere virkemidler kan tas i bruk dersom hensynet til forsyningssikkerheten tilsier det. Styringsmekanismen ble vedtatt av et enstemmig Storting den 5. mars 2024.

Som en del av styringsmekanismen tydeliggjorde vi også at det av hensyn til forsyningssikkerheten kan fastsettes begrensninger på utenlandsforbindelsene i situasjoner der det er reell fare for knapphet på energi.

Med bakgrunn i den allerede innførte styringsmekanismen, samt at forslagene innebærer betydelig risiko for ineffektiv ressursforvaltning med tilhørende risiko for økte kraftpriser, anbefaler jeg at Stortinget ikke slutter seg til forslagene.

9. Stortinget ber regjeringen innføre modeller der det opprettes egne prispunkter på egnede mellomlandsforbindelser for å separere og avlaste det sør-norske kraftmarkedet for prissmitte fra det europeiske kraftmarkedet.

10. Stortinget ber regjeringen gi Statnett mandat og ressurser til å operere mellomlandsforbindelser via nye prispunkter, der formålene er å oppnå normale strømpriser i Norge (sett i historisk kontekst), ivareta høy forsyningssikkerhet i Norge og håndtere import og eksport av kraft.

Eget budområde for ilandføringspunktene for utenlandskablene var et av tiltakene som ble vurdert av strømprisutvalget. For at et slikt tiltak skulle hatt noen virkning på kraftprisen i Norge, må kapasiteten inn til budområdet settes lavere enn kapasiteten på kablet. Å sette kapasiteten inn til budområdet lavere enn kapasiteten på utenlandsforbindelsen vil i praksis ha samme effekt som å redusere kapasiteten på selve utenlandsforbindelsen. Dette vil i praksis være det samme som en begrensning av selve kablet. Hvis dette blir gjort i et forsøk på å redusere kraftprisen ellers i Norge, vil det være i strid med våre internasjonale forpliktelser.

EØS-avtalen artikkel 12 innebærer forbud mot å innføre kvantitative restriksjoner på eksport av strøm av prishensyn. En tilsvarende bestemmelse finnes i frihandelsavtalen artikkel 2.12 mellom Storbritannia og EØS-land. Ved et brudd på disse bestemmelsene vil vi kunne risikere mottiltak også på andre områder enn kraftsektoren.

Som nevnt legger regjeringen vekt på at kraftutveksling med andre land skal være til nytte for Norge. Kraftutveksling har jevnlig vært tema i min og mitt embetsverks dialog med nordiske og europeiske kollegaer.

12. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en videreføring av dagens strømstøtteordning, men der denne forbedres slik at ingen husholdninger skal betale mer enn 50 øre/kWh, og den inkluderer fritidseiendom med et forbruk opptil 1000 kWh per måned.

Regjeringen vil videreføre dagens strømstøtteordning som gir en sikring mot høye kraftpriser. Samtidig har vi foreslått flere nye grep for at folk skal få lavere strømregninger. Husholdningene skal blant annet få velge mellom dagens strømstøttsordning og Norgespris. Norgespris vil utformes som en statlig finansieringsordning der staten tar ansvar for forskjellen mellom spotprisen i markedet og Norgespris, slik at kunden betaler en fast pris, uavhengig av hva prisen i engrosmarkedet er. Regjeringen tar sikte på at ordningen skal tre i kraft 1. oktober i år. Det er foreslått at Norgespris skal omfatte fritidsboliger.

Som det kom frem av pressekonferansen 31. januar 2025, vil regjeringen komme tilbake til den nærmere innretningen av Norgespris. Regjeringen vil på vanlig måte vil utarbeide et lovforslag og gjennomføre offentlig høring av forslaget, med sikte på å fremme budsjettforslag for Stortinget i løpet av våren.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke slutter seg til forslagene som fremmes.

Med hilsen

Terje Aasland

